MUSIQIY TA’LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING XORIJIY TAJRIBASI VA UNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Otajonov Johongirbek To‘lqinjon o‘g‘li

Mustaqil izlanuvchi,

Annotatsiya. Tezisda musiqiy ta’limda raqamli texnologiyalardan foydalanishning AQSH, Buyuk Britaniya, Finlyandiya va Sharqiy Osiyo tajribasi tahlil qilinib, ularning pedagogik imkoniyatlari va O‘zbekiston sharoitiga moslashtirish yo‘llari asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: *musiqiy ta’lim, raqamli texnologiyalar, xorijiy tajriba, DAW, TPACK.*

Аннотация. Проанализирован зарубежный опыт (США, Великобритания, Финляндия, Восточная Азия) использования цифровых технологий в музыкальном образовании, раскрыты их педагогические возможности и пути адаптации в Узбекистане.

Ключевые слова: *музыкальное образование, цифровые технологии, зарубежный опыт, DAW, TPACK.*

Abstract. The thesis analyzes the experience of the USA, the UK, Finland and East Asia in using digital technologies in music education, describes their pedagogical potential and ways of adapting them in Uzbekistan.

Keywords: *music education, digital technologies, international experience, DAW, TPACK.*

Kirish

“Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi va “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonun ta’limni raqamlashtirishni ustuvor vazifa sifatida belgilagan [1; 2], PQ-391-son qaror esa musiqa madaniyati fanini takomillashtirishni nazarda tutadi [3]. Tadqiqot maqsadi

— xorijiy tajribani qiyosiy-pedagogik tahlil qilish, raqamli vositalarning pedagogik imkoniyatlarini TPACK modeli [4] asosida baholash va O‘zbekiston uchun tavsiyalar ishlab chiqish.

Asosiy qism

AQSHda o‘qituvchilarning texnologik kompetensiyasi kasbiy kurslar orqali oshiriladi, maktablarda raqamli ovoz ishlash stansiyalari (DAW) va onlayn notatsiya muharrirlari keng qo‘llanadi [5]. K-12 bosqichidagi 17 ta empirik tadqiqot sharhida eng ko‘p ishlatilgan vositalar sekvenser dasturlari va GarageBand ekani aniqlangan [6]. Buyuk Britaniyada norasmiy o‘rganishga asoslangan Musical Futures yondashuvi jamoaviy ijodni rivojlantiradi [7]. Finlyandiyada 42 nafar boshlang‘ich sinf o‘quvchisi bilan o‘tkazilgan tajribada iPad va Keyboard Touch Instrument ilovasi o‘zlashtirishni sezilarli oshirgan [8]. Sun’iy intellekt bo‘yicha 31 ta maqola sharhi bu yo‘nalish hali boshlang‘ich bosqichda va asosan Xitoyga qaratilganini ko‘rsatadi [9].

Asosiy pedagogik imkoniyatlar:

ijodkorlik — notani bilmaydigan o‘quvchi ham kompozitsiya bilan shug‘ullanadi [6];

individuallashtirish va tezkor teskari aloqa — sun’iy intellekt va interaktiv ilovalar orqali [9];

hamkorlik va masofaviy ta’lim — onlayn platformalarda jamoaviy loyihalar [7].

Shu bilan birga raqamli tengsizlik, o‘qituvchilar tayyorgarligi yetishmasligi va texnologiyaning maqsadga aylanib qolish xavfi saqlanadi [10]. O‘zbekistonda innovatsion axborot texnologiyalari rolini oshirish [11], kross-platforma yondashuvi va milliy cholg‘ular uchun maxsus dasturlar yaratish [12] tavsiya etilgan. Shunga ko‘ra quyidagilar taklif etiladi: (1) pedagog kadrlar tayyorlashga raqamli kompetensiyalar modulini kiritish; (2) maqom va xalq cholg‘ulari uchun raqamli o‘quv resurslari yaratish [12]; (3) vositalarni TPACK asosida tanlash mezonlarini ishlab chiqish [4]; (4) jonli ijro va raqamli ijodni uyg‘unlashtiruvchi aralash ta’lim modelini joriy etish.

Xulosa

Raqamli texnologiyalar musiqiy ta’limda ijodkorlik, individuallashtirish va hamkorlikni kuchaytiradi. Xorijiy tajribaning asosiy saboqlari — o‘qituvchi kompetensiyasini tizimli rivojlantirish va texnologiyani pedagogik maqsadga bo‘ysundirishdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son Farmoni “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. O‘RQ-637-son, 2020-yil 23-sentabr.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 16-noyabrdagi PQ-391-son qarori “Umumiy o‘rta ta’lim maktablarida musiqa madaniyati fani o‘qitilishini tubdan takomillashtirish hamda ushbu fan o‘qituvchilarining kasbiy faoliyatini rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”. URL: https://lex.uz
4. Mishra P., Koehler M. J. Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge // Teachers College Record. — 2006. — Vol. 108, No. 6. — P. 1017–1054.
5. Rudolph T. E. Teaching Music with Technology. — Chicago: GIA Publications, 2004.
6. Lam C. K. Technology-enhanced creativity in K-12 music education: A scoping review // International Journal of Music Education. — 2023. — DOI: 10.1177/02557614231194073.
7. Green L. Music, Informal Learning and the School: A New Classroom Pedagogy. — Aldershot: Ashgate, 2008.
8. Danso A., Rousi R., Thompson M. Novel and experimental music technology use

in the music classroom // Human Technology. — 2021. — Vol. 17, No. 1. — P. 81–112.

9. Zhang Y., Beh W. F., Zhang C., Pi S. Transforming music education through artificial intelligence: A systematic literature review // International Journal of Interactive Mobile Technologies. — 2024. — Vol. 18, No. 18. — P. 76–93.
10. Wise S., Greenwood J., Davis N. Teachers' use of digital technology in secondary music education: illustrations of changing classrooms // British Journal of Music Education. — 2011. — Vol. 28, No. 2. — P. 117–134.
11. Ergashev A. Musiqa ta'limi samaradorligini oshirishda innovatsion axborot texnologiyalarining o'rni. — 2022. — 545–554-b.
12. Sultanov A. N. An innovative approach in music circles: the importance and implementation experience of cross-platform technologies // Scientific Journal of Fergana State University. — 2025. — Vol. 31, Iss. 6.